

Pietisten.

Namnet Pietist kommer af ett Latinskt ord, Pietas, gudaktighet.

N:o 2.

Februari 1866.

25 Årg.

Epistelen till de Romare.

Cap. 14: 7—15.

7. Ty ingen af oss lefwer sig sjelf, och ingen döer sig sjelf.

8. Lefwe wi, så lefwe wi Herranom; dö wi, så dö wi Herranom; ehwad wi nu lefwe eller dö, så höre wi Herranom till.

Detta är både hemligheten och högheten af de trognas lif på jorden. Med hela sitt lif, sin tillwaro, och äfwen med sin dö, tillhöra de Herren. De äro icke sina egna; de äro Hans, hwilken skapat, återlöst och helgat dem. Och de äro Hans, icke blott efter förbundet med Honom, utan ock efter sin ande och sitt lifs hela riktning.

Ty ingen af oss lefwer sig sjelf. "Ingen af oss" — neml. oss, som i sanning tro på Kristus, ehwad wi äro swaga i tron eller starkare. Alla lefwa wi för Herren. Med detta allmänna förhållande förklarar nu Apostelen, hvarföre han i v. 6 kunde säga, att både de swaga och de starka gjorde Herranom hwad de gjorde, då de antingen iakttago den levitiska lagen, eller icke iakttago den. De göra det på ömse sidor Herranom; "ty ingen af oss lefwer sig sjelf". Så talar här Apostelen. Sådant är ock werkeligen förhållandet med alla, som i anda och sanning äro helgade åt Herren. Alla äro wi åt Honom helgade i dopet, då Han gjorde sitt förbund med oss, och wi blefwo "samt med Honom implantade" till både Hans döds och Hans lifs likhet (Cap. 6: 5); men sedan beror det derpå, om wi ock i tron och anden äro åt Honom helgade, så att wi verkligen lefwa af Honom, i Honom och för Honom. De andliga döde kunna icke annat än "lefwa sig sjelfwa", lefwa för sin egen räkning och efter sina egna lustar, "frie från rättfärdigheten" (Cap. 6: 20). Att de trogne åter i sin ande och sitt hela lifs riktning verkligen lefwa för Herren, det kommer deraf, att den nya födelsen och det andliga lifwet icke äro en blott

tanke och föreställning, utan en stor verklighet, som bewisar sig i krafter och egenskaper, hwilka aldrig finnas i naturen. Bland dessa krafter och egenskaper är denna utmärkande, att wi icke mer lefwa oss sjelfwa, utan nu hafwa i Herren, Hans sak, Hans ära, Hans wälbehag vårt lifs högsta och dyraste mål, huru wäl eller illa det än må lyckas oss att i verk och gerning utföra hwad wi innerligast älska och eftersträfwä. Såsom redan är sagdt, lefwa wi för Herren, icke blott efter vårt förbund med Honom, utan också efter vår ande, vår innersta håg och sträfwan. Går det icke fullkomligt i lefwerket, utan wi börja i något fall lefwa oss sjelfwa, så är detta en afwikelse från vår innersta wilja, hwilken afwikelse wi då sjelfwa bestraffa. En lefwande Christen kan alltid med sanning säga om hwarje afwikelse från detta sitt rätta lif: "När jag gör det jag icke will, så gör icke jag det, utan synden, som bor i mig" (Cap. 7: 20). "Jag sjelf tjénar Guds lag med hågen" (gr.-t. 7: 25); mitt nya och rätta jag är heligt, är alldeles ense med Guds lag (7: 16). Så är det då alltid i vår ande och i hela vår riktning efter dessa ord: "Ingen af oss lefwer sig sjelf".

Och ingen dörr sig sjelf. Äfwen i afseende på sin död är en Christen icke mer sin egen, utan Herrens och Honom undergifwen. En Christen har hwarken rättighet eller wilja, att efter sitt eget tycke, t. ex. för sin egen ära, förspilla sitt lif; måste han äfwen tyra eller uppoffra det, så skall det ske efter Herrens bud och ordning. "I ären icke edre egne, I ären dyrt köpte", säger Apostelen. Endast om Herrens ära och wälbehag eller Hans bud och ordning så fordra, skola wi wara williga att uppoffra vårt lif, och då på hwad sätt eller tid, Herren behagar. En trogen må hwarken önska sig att lefwa eller att dö med afseende på sig sjelf. Han bör alltid säga så: Will Gud att jag skall ännu längre wara här på jorden, så will också jag det; will Gud åter taga mig hem, så will jag icke wara på jorden. Wi fela den ena gången med att önska oss ett förlängdt lif; den andra gången med att sjelfwißt önska oss döden. Allt hwad wi äro och hafwa, äfwen vårt lif, hörer Herren till och bör åt Honom öfwerlemnas. På detta sätt hafwa wi det också verkligen efter anden. Derom säger här Apostelen: "Ingen dörr sig sjelf".

Lefwe wi, så lefwe wi Herranom. Att wi "lefwe Herranom" innebär, att wi betrakta vårt lif, vår hela tillwaro, såsom Herrens egendom och derföre äfwen i allt handla såsom Hans tjenare. Det innebär, att wi uti allting se på Hans wilja, såsom det enda rättensnöret för allt hwad wi göra eller företaga; att wi hafwa Hans ära och Hans wälbehag till vårt enda ägnamål. Det innebär också, att wi uti allt hwad wi erfar här i lifwet, öfwerlemna oss åt Hans ledning, i lust och nöje, hwad Han gifwer eller Han tager något, samt wilja åt

Honom offra alla våra gåfvor och krafter. — Dö wi, så dö wi Herranom. Sålom hela vårt lif är Herrens och åt Honom helgadt, så är äfwen vår död. Om wi också dö en naturlig död, så sker det då i medvetande, att wi äro Herrens; derföre wilja wi också wara nöjda, hwilken stund och på hwilket sätt Han behagar att kalla oss. Men i vissa händelser beror också vår död af vårt eget val, såsom när martyren under en blodig förföljelse kan undgå döden, om han förnekar evangelium, eller när missionären ser en bestämd dödsfara för sig wid ett wist företag till själars räddning, eller när krigaren enligt Guds ordning skulle wäga sitt lif, men kunde genom flykt rädda det. Uti alla sådana fall är en Christen både pliktig och efter anden willig att hellre offra sitt lif, än swika sin trohet mot Herren, Hans sak eller Hans ordning. Och när han sålunda för Herrens skull offerar sitt lif, då heter det också, att han "dör Herranom".

Swad wi nu lefwe eller dö, så höre wi Herranom till. Wi äro så wäl i lifwet som i döden både Hans egendom och Hans tjenare. En sådan tröst och förmån hafwa de trogne allena, att hwarhelt de äro, i lifwet, i döden eller efter döden, så "äro de Herrens" (gr.-t.) — Herrens egendom och föremål för all Hans kärlek och trofasta omsorg. De äro alltid i Hans händer, åt hwilken är gifwen "all makt i himmelen och på jorden". Lefwa wi här i främlingslandet, så äro wi dock Hans barn och tjenare, i Hans osynliga sällskap; och kallas wi hädan, då äro wi "hemma när Herranom", för att ewigt se Honom såsom Han är. Här i tiden höre wi Herren till, först efter tron och samwetet, sedan efter kärleken och tjenandet. Om det första säger Apostelen i Gal. 2: 19, 20.: "Jag är död ifrån lagen, på det jag skall lefwa Gudi; men jag lefwer, dock icke nu jag, utan Kristus lefwer i mig; ty det jag nu lefwer i köttet, det lefwer jag i Guds Söns tro" etc. Och om det sednare säger han i texten: "Lefwe wi, så lefwe wi Herranom". Uti denna twåfaldiga mening höre wi Herren till i lifwet. Och då wi dö, då äro wi också Herrens egendom och i Hans wård både till kropp och själ. Kroppen är i Hans hemlighetsfulla, men säkra förwar undanömd intill uppståndelsens dag, då den skall oförgånglig återställas till ett ewigt lif; och själen är i Guds paradis, i Christi och Hans helgons umgänge *) intill

*) Att själen, efter flyttningen från kroppen, icke är, såsom någre ment, i ett tillstånd af dwala, utan i ett lefwande och wakert umgänge med Kristus och saliga andar (då wi tala om en troende själ), det finna wi icke blott af Christi ord till röstwaren på korset: "I dag skall du wara med mig i paradiset", utan också af nästföljande vers i vår text, der det säges att Kristus skall "wara Herre öfwer lefwande och döda". Skall Kristus "wara Herre", "herr-

den stora dag, då den skall åter beklädas med den "andliga le-
kamen" (1 Cor. 15: 44), hwilken är Christi förklarade lekamen
lif. War wiß derpå, att den som tillhör Herren i tiden, till-
hör Gonom och i döden och i ewigheten. Det är då ett öfwer
alla våra tankar saligt förhållande, att "ehwad wi lefwa eller
dö, så höra wi Herranom till".

9. Ty Christus är derpå både död och uppstånden och
åter lefwande worden, att Han skall wara Herre både öfwer
lefwande och döda.

Här är nu förklaringen och den rätta grunden, hwarföre
de troende alltid, ehwad de lefwa eller dö, höra Herren till.
Detta saliga förhållande är frukten af Christi hela frälsnings-
werk, Hans död, uppståndelse och ewiga lefwande såsom vår
öfwersteprest och konung. Christus är fördensfull död och åter
lefwande worden. Det war sjelfwa ändamålet med hela Hans
försoning, att Han skulle återköpa oss ifrån syndens, dödens
och djefwulens wälde, skulle förwärfwa sig rätt att benåda, sa-
liggöra och ega oss, såsom sina undersåter i tid och ewighet,
ja, såsom här säges, "wara Herre öfwer oss", icke blott medan
wi lefwa på jorden, utan och efter vår död, i det ewiga lif-
wet. Sådan är meningen af orden: "Christus är fördensfull
både död och åter lefwande worden, att Han skall wara Herre
både öfwer lefwande och döda". Här är en påtaglig motswa-
righet deruti, att Christus är både död och åter lefwande, och
att både lefwande och döda skola wara under Hans wälde. Nu
weta wi wäl, att både Hans död och uppståndelse fordrades
för att någon själ skulle frälsas; och att den som är frälst och
benådad, är sedan Herrens, först under sitt lif på jorden och
sedan efter sin död, allt på grund af samma försoningswerk,
Christi död och uppståndelse. Detta är wißt hufwudsaken. Men
Apostelen har och med sitt uttrycksätt wisat oss den wäg, som
först hufwudet och sedan lemmanne skulle gå. Christus skulle
först lefwa på jorden, sedan dö och derpå uppstå och ewigt
lefwa. Denna wäg skola och wi gå och wid hwarje steg höra
Herren till: först under jordelifwet, sedan i vår död och
sist i det ewiga lifwet. — Och då Apostelen här säger, att
Christus förwärfwat att Han skall "wara Herre", eller "herr-
sta" öfwer oss, så har han dermed förklarat, hwarföre de trogne
aldrig mer skola "lefwa sig sjelfwa", utan alltid "lefwa Her-
ranom", i allt sitt lif och lefwerne betrakta sig såsom Hans
egendom och Hans tjenare. Han är vår rätte Herre, vår fri-
köpare och egare; derföre skall och Han regera öfwer oss, och

sta", regera, öfwer de hädangångna, så måste ju dessa wara i ett
waket och werksamt lif; såsom Christus säger: "Gud är icke de dö-
das Gud, utan deras som lefwande äro" (Matth. 22: 32; jemf.
Phil. 1: 23).

det icke blott i detta lifwet, utan ock i vår död och i all ewighet. Så hafwa wi ju tidigt lärt förstå och uttala hela vår trosbekännelse om Christus: "Jag tror att Jesus Christus, sann Gud och sann människa, är min Herre, hwilken mig, förtappade och fördömda människa, förlossat, förwärfwat och wunnit hafwer från alla synder, från döden och djefwulens wäld, icke med guld eller silfwer, utan med sitt heliga och dyra blod och med sin oskyldiga pina och död; på det jag skall wara Hans egen, blifwa och lefwa under Honom i Hans rike och Honom tjena i ewig rättfärdighet, oskuld och salighet; såsom Han ifrån döden uppstånden är, lefwer och regerar i ewighet". Detta är just meningen af vårt språk och är summan af allt Guds evangelium. Och härpå grundar sig nu vår heliga förbindelse och alla trognas innerliga håg, att uti allting se efter Herrens wälbehag och Hans namns ära, korteligen, att lefwa för Honom.

Så säger ock Apostelen i 2 Cor. 5: 15,: Han är fördensfull död för alla, att de som lefwa, skola icke nu lefwa sig sjelfwa, utan Honom, som för dem död och uppstånden är. Då Christus såsom den andre Adam, den andra profmenniskan för alla människor, dött i allas ställe; så måste ock de alla, för hwilka Han dött, icke mer betrakta sig såsom från Honom färskilda människor, oafhängiga och sjelfständiga, utan alltid såsom lemmar i Honom, såsom Honom tillhörande och tjenstskyldiga undersåter. Han är fördensfull död för alla. Måtte Gud öppna allas våra sinnen för denna sak! Är det sannt, att Christus är död för oss, att Guds Son blifwit människa för vår skull och för oss offrat sitt lif under starkt rop och tårar, på det wi skola lefwa genom Honom, skola för Hans skull hafwa en ewig nåd, trots alla våra synder, och sist ärfwa det ewiga lifwets salighet: huru skulle icke wi då uppoffra hela vårt lif för Honom, för Hans ära, Hans tjenst och wälbehag, uti allt hwad wi göra eller låta! Huru billiga och starkt tilltalande äro icke dessa ord: "Han är fördensfull död för alla, att de som lefwa, skola icke nu lefwa sig sjelfwa, utan Honom, som för dem död och uppstånden är!" Ingen människa har rättighet att lefwa här på jorden, utan att lefwa för Honom, som har återköpt oss från den ewiga döden och fördömsen. Det är redan nog sorgligt att de trogne, som werkligen med hela sin ande helga sig Herranom, dock icke kunna lefwa mera fullkomligt till Hans tjenst och ära; men tänk huru mycket grufvigare, att icke ens egna sitt lif till Hans ära, utan alldeles fritt och uppsätligt lefwa sig sjelf! Detta är ju ett alldeles ofaligt lif, hwarom Luther yttrat de starka orden: "Fördömdt till nedersta helwetet är det lefwerne, som en människa lefwer sig sjelf". Och huru werldens barn lefwa ett sådant fördömdt lif, då de äro alldeles fria från omsorgen om Herrens ära och wälbehag, då de i allt sitt lefwerne, med tankar, ord och ger-

ningar följa blott sitt eget behag, det är uppenbart för allas ögon. De "förneka Herren, som dem köpt hafver", om de och med munnen bekänna Gonom. Och annorlunda kan det icke vara med de andligen döde. Att någon människa verkligt lefwer för Herren, är ett underverk af Hans nåd allena i den nya födelsen. De som emotså den nåd, som kallar dem till bättring och omvändelse, de måste då förblifwa under den fallna naturens wälde, lefwa blott sig sjelfwa och för sin egen räkning; och de som lefwa för sin egen räkning, de skola och dö för sin egen räkning, skola och sjelfwa hjälpa sig i döden och domen. Blott de som "lefwa Herranom", de skola och "dö Herranom".

Men om nu Kristus sålunda är vår rätte Herre, och hwarje trogen är Hans egendom och tjenare, Hans, hwilken så dyrt återköpt oss, då är det och nödwändigt, att wi låte Gonom ensam vara domare öfwer dem, att wi afhålle oss från att döma en annans tjenare (v. 4). Till den frågan återkommer nu Apostelen och säger:

10. Men du, hwi dömer du din broder? Eller du andre, hwi föraktar du din broder? Ty wi måste alla stå fram för Christi domstol.

Efter allt hwad Apostelen här anför mot det otillbörliga dömandet och föraktandet af bröder, neml. först, att brodern är en annans tjenare (v. 4) och sedan, att hwad han gör, det gör han Herranom (v. 6), hwilka båda förhållanden grunda sig på Christi död och uppståndelse (v. 9), så wänder han sig nu med en bestraffande fråga både till de swaga, som frestas att döma, och till de starkare, som frestas att förakta brodern (v. 3). Till de förre säger han: Men du, hwi dömer du din broder? Du, som samwetsbunden och sträng håller dig efter den gamla lagen, hwi dömer du din broder, hwilken lefwer mera fritt, men på grund af upplysning och öfwerlygelse? Då du icke åtnöjes med att för din egen del "wara wif i ditt sinne" och hålla ditt sätt att tänka och lefwa för det riktigaste, utan och will göra det till regel för alla andra och fördömer dem, som icke häruti höra dig, under det de likwäl handla efter sin bästa öfwerlygelse om Guds wilja, då bedrifwer du den synd, som Apostelen här bestraffar, neml. att "döma din broder". — Eller du andre, hwi föraktar du din broder? Du, som fått nåd att med större klarhet uppfatta Guds frälsningsråd, så att du inser att förebildernas lag haft i Kristus sitt mål och sitt slut, hwarföre föraktar du din swagare broder, som icke ännu inser detta? Om han och är mera inskränkt och besynnerlig, så kan han dock vara lika uppriktig och trogen som du; och då "Herrens ögon se efter tron", då Herren lika warmt älskar det swagaste barnet och will med sin nåd och trohet uppfostra det för samma ewiga rike och gifwa det samma himmelska arf som dig,

så är denne swagare och inskränkte Christen dock ett föremål för Guds högsta kärlek: huru vågar du då att förakta honom? Sådant vill Apostelen här säga. Men till dessa straffande frågor bifogar han ännu den påminnelsen, att Herren allena skall vara vår domare, och säger:

Ty wi måste alla stå fram för Christi domstol. Du, som dömer eller också föraktar din broder, du gör ingrepp i Christi majestätsrätt. Din broder är Christi undersåte och skall af honom allena dömas. — Men här kunna wi åter märka, hwaruti det olofliga dömandet består, neml. uti att döma öfwer dolda och twetydiga ting, och icke blott de "uppenbara"; ty Apostelen talar uttryckligt om bröders dömande, då han twenue gånger upprepar ordet "din broder". Den människa åter, som lättförmigt föraktar Christi evangelium och med uppenbara ord eller gerningar bewisar detta, är redan dömd; och att föreläsa en sådan människa Guds domar, är intet olofligt dömande (1 Tim. 5: 24). Att tvärtom hålla en sådan uppenbar föraktare för en Christen, är lika mycket för Herren en styggelse, som att fördöma den rättfärdige (Ordspr. 17: 15). Men att döma dem, som i allmänhet framstå såsom bröder, som icke med uppenbara ord och gerningar förneka evangelium — således: att döma öfwer hjertats fördolda tillstånd, inre bewefelse och hemliga förhållanden, det är att ingripa i den ewige domarens utslutande rätt, hvilken ensam vill vara hjertans ransakare och domare.

Nå wi wäl betänka denna Apostelens påminnelse: "Wi måste alla stå fram för Christi domstol" — hvilken påminnelse han i samma syfte gör äfwen i 1 Cor. 4: 5. Endast Herren Kristus, som war död, men lefwer och hafwer nycklarna till ewighetens riken (Uppenb. 1. 18), endast Han eger rättighet att döma, och endast Han eger förmågan att utransaka hjertan. Han skall en dag sitta på sin herrlighetsthron, och då skola wi alla, ingen undantagen, dömas af honom. Först då skola alla hjertans lönligheter blifwa afslöjade; då skall det blifwa uppenbart, huruvida våra goda gerningar warit frukter af tron och kärleken till Kristus, eller wi sökt blott vårt eget och andra människors wäl, men icke tjenat denne Konungen. Så långt kan naturen och sjelfrättfärdigheten gå i fromhet, att man också söker medmänniskors wäl, dömmar för nöden och gör många människor godt, under det man dock är död för Kristus, icke lefwer för honom och hans rike. Men alla de, som lefwat för honom, tvingade af hans kärlek, frälsta af hans nåd, ehwad de bättre eller sämre lyckats i sitt bemödande att förstå och utföra hans wilja, skola då, i hans tillkommelse, inbjudas till hans ewiga rike med den förklaringen: "Ty allt det I hafwen gjort dessa minsta mina bröder, det hafwen I gjort mig". De åter, som lefwat sig sjelfwa, som med sina

pund, sina gäfvor och allt sitt goda, icke welat tjena Gonom, utan tjenat sig sjelfwa, tjenat sitt eget wälbehag och sin egen ära, om detta och skett med många barmhertighetswerk mot fattiga — ty då man gjort det icke för Hans skull, bewekt af Hans frälsande nåd, utan endast af naturlig ömhet för nöden, eller af beräkning på ewig lön, eller kanske blott på aktning och pris af menniskor, så kan domaren icke derom säga: "J hafwen det gjort mig" — alla sådana, som icke lefwat för Gonom, skola då bortwisas till den ewiga fördömmelsen. Så be-tygar Han sjelf, den nådige, men rättfärdige domaren (Matth. 25: 31—46). Måtte wi alla i tid besinna detta! Christi egen beskifning på den yttersta domen är af stor wigt, först emedan Han, Domaren sjelf, gifwit den; och sedan för den tänkvärda lärdomen, att det wäl är efter våra gerningar, men icke efter vår förtjenst, wi skola dömas, nej, endast efter bewisen på ett wist förhållande: om wi så älskat Gonom, att wi welat tjena Gonom i Hans bröder. Blott derom talar Han. Han talar icke om vår förtjenst; hwarken de trognas försyndelser, eller de otrognas wackra gerningar blifwa nämnda, utan blott tecken och bewis, antingen af tron eller af otron.

Men skall Herren sjelf sålunda döma oss, och är Han alla hjertans ransakare, som ensam kan iärsåda och döma den inre bewekelsen, döma själens innersta tillstånd och affigter, då må wi wäl akta oss för att intränga i detta Hans embete, att wilja göra sådant, som endast Gonom tillhör. Såsom redan är anmärkt, är det helt annat, när uppenbara ord och gerningar vittna om obotsfärdighet; men att med sitt dömande ingå uti hjertats fördolda lif och affigter, att blott efter någon vår egen känsla, vårt tycke, vår blick, antaga om brodern något, som strider mot hans egen bekänneelse, det är att intränga i Christi domareembete. Så länge en menniska sjelf bekänner tron på Kristus, med hwad dertill hörer, ånger öfwer synden, uppsåt till bättring, lust till Guds lag, kärlek till bröderna m. m., så skola wi wäl akta oss att tänka och döma något annat, äfwen om hon i wisfa fall, uti förstånd eller lefnadsfätt, wikar ifrån vårt förstånd och vårt fätt. Wi böra då, på hennes egen bekänneelse, tro att hon "gör det Herranom" och låta Gud allena döma om hjertats fördolda affigter. Sådant lärer oss här Apostelen. Och om Herrens Christi uteslutande rätt att döma, tillägger han nu en bibeltext och säger:

11. Såsom skrifwet står: Så sannt som Jag lefwer, säger Herren, Mig skola alla knän böjas, och alla tungor skola belänna Gud.

Såsom skrifwet står. Ehuru en Apostel talar med samma Gudomliga ingifwelse och samma höga fullmakt som en Profet i Gamla Testamentet, se wi dock huru Apostlarna — och hwad ännu mera är, Herren Kristus sjelf — anföra

Skriftens ord. Detta är icke blott ett tänkvärdt tecken af hwad den Heliga Skrift är för en bok, utan vittnar ock, såsom här, om Apostelens nit att gifwa desto större wigt åt sin framställning. Det war honom nu icke nog med hans egen utsago, att wi alla skola stå fram för Christi domstol (hwilket desutom war ock sagdt af Herren sjelf), utan Apostelen will ock ännu besegla det med ett ord ur den Heliga Skrift. — De här anförda orden äro tagna ur Es. 45: 23, ehuru icke ordagrannit, utan blott till meningen återgifna. Då det hos Profeten heter: Jag swär wid mig sjelf etc., så uttrycker Apostelen huru det lyder, när Herren swär wid sig sjelf: "Så sannt som jag lefwer, (egentl. blott: Jag lefwer) säger Herren" — och sedan förbigår Apostelen några ord och upptager blott det, som tjénar för hans ämne: **Wig skola alla knän böjas etc.** Att dessa ord äfwen hos Profeten handla om Christus, kunde wi förstå redan af de närmast föregående, der det talas om **Honom**, till hwilken alla werldens ändar skola wända sig, för att warda saliga; men blott det, att Apostelen anförde orden till att bestyrka hwad han nyss sagt om Christus, det säger ock bestämdt, att de profetiska orden handla om **Honom**. — Och hwad skola wi nu lära af dessa ord? Utom det egentliga syftet med deras anförande, så kunna wi äfwen här se ett vittnesbörd om Christi sanna gudom, efter alla knän skola böjas för **Honom**. Hårom talar dock Apostelen ännu uttryckligare i Phil. 2: 10, 11, der han använder samma profetiska ord och säger, "att i Jesu namn skola sig böja alla knän, deras som i himmelen, på jorden och under jorden äro, och alla tungor skola bekänna, att Jesus Kristus är Herren, Gud Fader till ära". (Jemf. Ebr. 1: 6, 8, 13). Och särskildt om den yttersta domen har Herren Christus sjelf sagt, icke blott att den skall för rättas af **Honom**, utan ock att det skall vara ett tecken till Hans jemlikhet med Fadren i ära och makt; ty så lyda Hans ord: "Jcke dömer Fadren någon, utan hafwer all dom gifwit **Sonen**, på det alla skola hedra **Sonen**, såsom de hedra Fadren" (Joh. 5: 22, 23; jemf. Apg. 17: 31). Sådant är hwad wi i allmänhet kunna betänka wid dessa profetiska ord. Men med tillämpning på ämnet, will Apostelen i synnerhet säga, att, då alla knän skola böjas för denne store domaren, hwarje menniska må akta sig att intränga i Hans ärende och uppsätta sig till domare öfwer människors samweten, hwilka alla äro bundna wid den store, ewige Konungen. Ja, här må wi ock lära, att, då alla skola frukta och böja sig för **Honom**, wi icke skola frukta och böja oss för swaga människors omwerlande domar, utan alltid hafwa Herrens allwetenhet och dom för våra ögon (såsom Apostelen lärar i 1 Cor. 4: 3—5); ty annars blifwa wi blott "människors trålar". En Christens samwete bör vara riktadt på Gud och Hans dom. Denna lärdom af texten uttrycker ock Apostelen i följande vers och säger:

12. Så måste nu hwar och en af oss göra Gud räkenskap för sig sjelf.

Detta är slutatsen af de nyss anförda orden. "Så" eller "alltså skall då hwar och en af oss göra Gud räkenskap för sig sjelf". Hwar och en af oss skall stå framför Christi domstol och af honom sjelf emottaga den afgörande domen — och denna efter den grundregel, Herren sjelf uppgifvit i Matth. 25: 31—46. Men då Herren skall sälunda sjelf döma sina tjenare, då följer visserligen, att ingen människa må företaga sig att döma öfver dem — såsom ock, att ingen bör slafviskt akta människors omdömen. Att vi slafviskt akta människors omdömen, uppenbarar sig så, att vi hafwa frid blott då, när människor tro väl om oss, men i motsatt fall äro fridlösa. Ehuru vi icke i alla afseenden böra förakta människors omdömen (se v. 16; Rom. 12: 17; 2 Cor. 8: 21), bör dock vår frid hvilas på en fastare grund. Såsom redan är sagdt, böra vi "wandra inför Herren", vår allwetande domare, och grunda vår tröst endast på Hans vittnesbörd, Hans dom. "Hwar och en skall göra Gud räkenskap för sig sjelf".

13. Dersöre, låtom oss nu icke mer döma hwarandra, utan dömen hellre så, att ingen förtörnar sin broder eller förargar.

Låtom oss nu icke mer döma hwarandra. Så upprepar Apostelen ännu en gång sin förmaning (jensf. v. 4, 10) och nu med ett uttryck som om han wille att det skulle rentaf blifwa slut med detta ochristliga dömandet; ty han säger: "nu icke mer". Dersenite talar han i en huldt bewekande ton och innesluter äfwen sig sjelf i den önskan, han uttrycker: "Låtom oss" — "dersöre", d. ä. till följd af allt som nu blifwit sagdt — "låtom oss nu icke mer döma hwarandra". Af ett sådant Apostelens ihärdiga förmanande i detta ämne borde vi visserligen märka, såväl att vår benägenhet för bröders dömande eller föraktande måste vara mycket stark, som ock att denna fond måste vara mera betydande och förderflig, än vi wanligen tänka.

Att vår benägenhet dertill är mycket stor, det kunna vi snart finna, om vi gifwa akt på oss sjelfwa, neml. huru färdiga vi äro att för alla möjliga anledningar döma våra bröder. Denna benägenhet widläder oss alla, men är i synnerhet rådande hos obrutna, sjelfskära människor, som icke ännu stannat för Guds kraf på den inwärtas människan, dersöre icke blifwit rätt tuktade af sitt eget elände, ej heller af Guds nåd genomträngde. Dock, måne vi icke alla känna hos oss denna böjelse? Om brodern blott icke har samma sätt att uttrycka sig, som det vi sjelfwa bruka eller blifwit wana wid, så äro vi genast färdiga att mistänka sjelfwa lifwet, fastän han ingenting talat som bewisar obotfärdighet eller falskhet i anden. Om han blott har en annan mening än vi, uti en fråga som dock icke

rör lifspunkten, eller ett annat sätt att wara, att kläda sig, att äta och dricka — ja, gentast åter en mistänke om hans uppriktighet och allwar. Mycket mer om wi påståta någon verklig synd och swaghet hos honom; då tro wi oss hafwa fulla skäl att döma honom, utan att först höra honom, huruvida han hyllar en klart förstådd synd, eller twärtom ligger i ånger och kamp mot synden. "Wi äro sådana dåraktiga helgon", säger Luther, "att ehuru wi sjelfwa alla dagar dragas med synden och för hela vårt lif städse behöfwa förlåtelse, så wilja wi dock att brodern skall wara alldeles felfri". Men har han nu derjemte begått ett fel emot oss, yttrat om oss ett förnärmande ord eller dylikt, då hafwa wi genast ögon såsom örnens, att se och uppsöka alla fel hos honom. Sådant är menniskohjertat. Och här är den egentliga källan, hwarifrån det mångfaldiga dömandet, föraktandet och all kärlekslöshet härflyta. Det är hjertat, det är vår natur med dess ondskas, sjelfwisshet och egenkärlek, hwarigenom äfwen de trogna ofta så förblindas, att de intet annat weta, än att de drifwas blott af heligt nit, då de döma och förakta sin broder, ehuru de dermed handla twärt emot denna förmaning — och emot den stora kärlekslagen, efter de ju icke kunna med sitt dömande göra sin nästa godt, utan alltid ondt. Denna vår stora benägenhet att döma war nu wisserligen den ena orsaken, hwarföre Apostelen skrifwit så mycket här om.

Den andra orsaken åter kunna wi tänka oss deruti, att detta dömande också är ett mycket större ondt, än wi wanligen mena. Wi hålla det wanligen för en ringa sak, om icke rentaf för något godt och rättfärdigt, att wi döma vår broder; men nu är det twärtom en mycket ond och förderflig last. Icke dermed nog, att den dömande för sin egen del föraktar Guds majestätsrätt öfwer sina tjenare och ingriper i sådant, som endast tillhör Herren (v. 4, 9, 10, 11); nej, han förorsakar och sina medmenniskor mycket ondt. Huru mycken bitterhet och kärlekslöshet, onda mistänkar, söndring och partier, hafwa icke uppkommit blott genom en menniskas otidiga dömande! Då en bönjuk och förtrolig förmaning alltid är egnad att verka förbättring, är deremot allt dömande öfwer hjertats inre ställning och hemliga affigter egnadt att verka bitterhet och ondskas, afsljande från bröderna, parti och strid. Korteligen, dömandet är i alla hänseenden ett afskyvärdt ondt; och detta war väl äfwen en orsak, hwarföre Apostelen icke snart wille lemna detta ämne, utan så uthålligt warnar och slutligen här säger: "Derföre, låtom oss nu icke mer döma hwarandra".

Utan dömen hellre så, att ingen förtörnar sin broder eller förargar. Här brukar Apostelen ordet "döma" i en särskild betydelse. Förut betecknas dermed det alltid för menniskan otillåt-na dömandet öfwer bröders samweten, inre tillstånd och an-

dra hemliga förhållanden; här åter betecknar det, att jag gör ett fast domslut öfver mig sjelf, att jag aldrig vill gifwa en broder anstöt eller anledning till fall. Detta sätt att tala, då samma ord brukas i olika betydelser (t. ex. ordet "lag", Cap. 3: 27; 7: 21—23; 8: 2), användes till att i hast hänfylla på något föregående, kort antyda motsatser och åtskilja den ena saken från den andra. Här vill då Apostelen säga: I stället för att använda edra tankar på ett kärlekslöst dömande, använden dem nu i kärlekens syfte, så att I dömen eller bestämmen eder för, att aldrig gifwa någon anledning till anstöt för bröderna. Orden "förtörna" och "förarga" hafwa i gr.-t. ena- handa betydelse, neml. gifwa anstöt och anledning till fall, eller (enligt v. 1, 15 m. fl.) "bekymra samwetet", föra brodern i oro och förbryllesse. Sådant kunde nemligen de starkare göra med ett otidigt bruk af sin frihet, hwarigenom de swaga an- tingen bragtes i oro och bryderi om evangeliets rätta uppfattan- de, eller ock till att efterfölja ett lefnadsfatt, om hvars oförlig- dighet de ännu icke hade full wisshet i samwetet (1 Cor. 8: 10). Sådant borde de Christne icke förorsaka, utan hellre fast besluta att aldrig gifwa brodern anledning till förbryllesse. För att närmare belysa denna sak, tillägger nu Apostelen:

14. Jag wet wäl, och är derpå wif i Herren Jesus, att ingenting är af sig sjelft menligt; utan den som håller det för menligt, honom är det menligt.

Jag wet wäl och är derpå wif i Herren Jesus. Ehuru Apostelen i det föregående förklarar såsom wigtigast, först att hwar och en måtte "wara wif i sitt sinne" (v. 5), följa sin öfvertygelse och icke göra något emot samwetet, och för det andra, icke döma eller förakta den olika tankande; så vill han dock icke fördölja, att den ena uppfattningen dock alltid i sig sjelf är riktigare än den andra. Apostelen uttalar här sin egen fullkomliga wisshet om hwad som war det egentligen rätta i den fråga, hwarom meningarna woro olika, och förklarar att hans wisshet härom icke war en blott menlig öfvertygelse, utan en "wisshet i Herren Jesus", d. ä. en wisshet som war grundad i hans gemenskap med Herren Jesus och den upplys- ning, han af Gonom erhållit. — Och hwad war nu saken, hwarom han war så fullkomligt wif?

Att ingenting är af sig sjelft menligt, säger Apostelen. "Men- ligt", orent, besmitteligt, kallades det som i den levitiska lagen war så förklaradt, såsom de djurs kött, hwilka icke borde ätas, och sedan det som war offradt åt afgudarna (1 Cor. 8). Här upphäfwer nu Apostelen alla sådana betänkligheter och förkla- rar dermed nog uttryckligt, att den lag, som innehöll föreskrif- ter om rena eller menliga ting, war "afkommen för hennes swaghets och onyttas skull" (Ebr. 7: 18). Afwen om det som

war offradt åt afgudar förklarar han i 1 Cor. 8: 4, att "afguden är intet" och bekymret om sådana offer oförståndigt (v. 7). Korteligen: Apostelen uttalar här det rena och sanna begreppet i dylika frågor, neml. att allt det Gud skapat är i sig sjelft rent och godt (1 Tim. 4: 3), att endast synden, endast det som går ut från människans hjerta besmittar henne (Matth. 15: 11). Sjelfwa tingen äro goda och oskyldiga. Det är blott människans ondskan och hennes missbruk af tingen, som skada henne. "Dem som rena äro, är allting rent", säger Apostelen, "men för de orena och otrogna är intet rent; utan både deras sinne och samwete är orent" (Tit. 1: 15). "För de rena", d. ä. för dem, hwilkas hjertan Gud rengjort genom tron, så att de med helgadt sinne och efter Guds affigt bruka tingen, är allting rent, godt och nyttigt; "men för de orena och otrogna", hwilka alltid regeras af det köttsliga sinnet och missbruka äfwen de heligaste ting till sin skada, är intet rent. Äfwen då de deltaga i heliga förrättningar, bedja, höra Ordet, taga Herrens Mattward, gifwa allmosor m. m., så är allt besmittadt af deras otrogna sinne, åtminstone alltid af skrymteri, emedan de med allt detta äro obotsfärdiga Guds föraktare. Detta förstå wi lätt. Men då frågas: Huru kunna då sådana ting och tillställningar, som dessa otrogne göra blott för sitt köttsliga sinnes förnöjande, wara rena och oskyldiga? Då deras köttsliga sinne orenar äfwen heliga ting, huru kunna de ting, som rent-af äro alster af samma orena sinne, wara rena? Och huru kan en trogen själ uti sådana ting finna något rent och oskyldigt? Hwad ett köttsligt sinne framalskrat, och just till detta sinnes förnöjande, hörer lika litet till de i sig rena tingen, som sjelfwa synden. Nej, Apostelen talar här endast om sådant "som Gud skapat hafwer" (1 Tim. 4: 3), således om blotta tingen i sig sjelfwa. Om dem allena gäller det, att "ingenting är af sig sjelfstämmligt". Allt det Gud gjort hade, war ganska godt och honom behagligt (1 Mos. 1: 31).

Men den som håller det för menligt, honom är det menligt. Äfwen de oskyldigaste ting blifwa syndiga och skadliga för den själ, hwilken ännu så anser dem. Då någon gör hwad han anser wara Gud missagligt, bryter han således emot Guds wilja i sitt samwete, lika sannt som om sjelfwa gerningen werkligen wore af Gud förbjuden. Det är ett sannt ordspråk: "När twenne göra detsamma, är det icke detsamma". När den ene gör det i tron, i full öfvertygelse att det är Gud behagligt, så är det för honom godt och rent; men när den andre gör det med qwal i samwetet, så är det för honom menligt eller orent. Detta är nu den första grundregeln för våra handlingar, att wi skola göra allt i tron och med ett godt samwete. — Men må ingen tänka, att dermed är allt wäl, att han sedan kan wara fri och göra allt hwad för honom är rent och oskyldigt. Nej, Apostelen har ännu en grund-

regel i dessa frågor. Denna heter kärleken. "Du skall älska din nästa som dig sjelf"; du skall icke med din frihet handla såsom Cain, hwilken sade: "Skall jag taga wara på min broder?" Apostelen tillägger:

15. Dock, om din broder warder bedröfwad öfwer din mat, så wandrar du allaredan icke efter kärleken. Förderfwa icke med din mat den, som Christus hafwer lidit döden för.

Dock, om din broder warder bedröfwad öfwer din mat etc. I detta tänkvärda språk blifwer första frågan den, hwad som menas med ordet "bedröfwad" — "om din broder warder bedröfwad öfwer din mat" — då detta har en sådan följd och betydelse, att Apostelen säger, det du då "icke wandrar efter kärleken", ja, att du "förderfwar den, som Christus lidit döden för". Swad betyder då det ordet, "bedröfwad öfwer din mat?" Utan twifwel detsamma som i v. 20 kallas, att han "för mats skull" blifwer kränkt i samwetet och förderfwad. Han blifwer samwetskränkt, "bedröfwad", i följd af din mat, då han genom ditt fria åtande af det, som han ännu anser i lagen förbjudet, antingen bringas till twifwel och oro i fråga om evangelii rätta uppfattande och sålunda förlorar hela sitt fridsfäste, eller också på grund af ditt exempel börjar att göra detsamma som du, på den tid han ännu icke har full wisshet om det rätta deri, hwaraf sedan följer ansäktning och rubbning i samwetsfriden. Det är i synnerhet på detta sednare sätt saken förklarad i v. 23: "Den som twifwelaktig är, äter han, så är han fördömd" etc. Så förklarad den också i 1 Cor. 8, der Apostelen först bewisar att åtandet gör oss hwarken bättre eller sämre för Gud (v. 8) och sedan tillägger just samma warning, som i vår text, sägande: "Ser till likwäl, att denna eder frihet icke kommer dem till förargelse, som swaga äro. Ty om någon får se dig, du som förståndet hafwer, sitta och äta i afgudahus, warder då icke hans samwete, som swagt är, dermed draget till att äta afgudaoffer? Och så warder den swaga brodern öfwer ditt förstånd förtappad, den Christus hafwer lidit döden för" (v. 9—11). Häraf förstå wi nu meningen. Här talas således derom, att en mera upplyst Christen, som i sitt eget samwete är fullt wis om det oskyldiga i ett särskildt lefnadsfätt, likwäl kan med dess användande i närvaro af swaga bröder, som ännu ej förstå grunderna detsför, bringa deras samweten i oro och nöd, ja, rentas rubba deras trofsrid. Och om du uppsåtligt gör sådant och icke will för den swaga brodrens skull försaka något, hwad gör du då? Apostelen säger:

Då wandrar du allaredan icke efter kärleken. Då har du redan afwikit från den rätta, heliga vägen, som är, att "wandra i kärleken"; då trampar du Guds högsta wilja i lagen, som är, att "du skall älska din nästa som dig sjelf" och icke "göra din

nästa något ondt" (Cap. 13: 10). Detta är ju dock en betänklig sak. Ty du bör weta, att all din gudstjenst är då fåfång, när du icke aktar Guds högsta wilja. Det är sannt, du är fri, du kan med godt samwete göra det, som i sig sjelft är intet ondt; men "om någon får se dig", säger Apostelen, någon som ännu ej förstår det oskyldiga deri, då warder hans samwete kränkt och förswagadt. Du kan t. ex. i mat och dryck, i kläder, tal eller åtbörder, använda en frihet, som är alldeles oskyldig, der ingen swag broder stöter sig derpå; men om du då kommer till en ort, der samma din frihet stöter och förbryl-lar swaga bröder, och du intet aktar detta, utan will äfwen nu hafwa din frihet oförhindrad, "då wandrar du icke efter kärleken". Kärleken skulle lära dig, att nu för den swaga broderns samwete (1 Cor. 10: 28, 29) försaka din frihet och wara "swag med de swaga" (1 Cor. 9: 22; 2 Cor. 11: 29), så länge de icke ännu kunnat upplysas om det oskyldiga i detta friare lefnadsfätt. "Din frihet", säger Luther, "skulle här träda tillbaka för brödernas swaghet, emedan det icke skadar dig, om din frihet en gång warder förhindrad, men deremot skadar det din broder, om han får en anstöt i följd af sin swaghet. Men härtill fordras kärlet, nemligen, att du skulle wilja tänka på en annans bästa och icke akta huru mycket du kan wara fri, utan huru mycket du kan wara din nästa till nytta och hjelp. Men kärleken ställer dig verkligen under sådan tjenstskyldighet, då du är befriad från lagens träldomsof". Huru wigtig denna kärleksbewisning är — ja, hwilken förskräcklig synd och skada wi kunna göra med ett motsatt förhållande — det låter Apostelen förstå i de allwarfamma ord, som nu följa:

Förderfwa icke med din mat den, som Christus hafwer lidit döden för. Här skulle wi dock lära, att icke med blott grofwa föttögon betrakta andliga förhållanden. Swem hade tänkt, att han med helt fria, i sig sjelfwa oskyldiga ting kunde göra något så förskräckligt, som att "förderfwa den, som Christus lidit döden för?" Sådant skola de trogne se och besinna, ja, med sin och skarp blick skåda in i de eljest fördolda, ewiga följderna af sådant, som i det yttre är mycket ringa, ja, oskyldigt. Här är fråga om intet mindre, än att du kan "förderfwa", för ewigt skada, en människosjäl, som Christus lidit döden för — och det blott med mat — med eljest fria och oskyldiga ting, då du blott brukar dem på en sådan stund, att en swag broder tager anstöt och skada deraf. Din broder "förderfwas", ja, förloras, när hans samwete så rubbas, att han bortkommer från tron och lifwet i Gud (jemsf. 1 Cor. 8: 11). Att så förderfwa Christi dyrköpta egendom, det will du wist icke göra, om du är en Christen, som sjelf af Christi död har din ewiga frälsning och frid. Eller will du icke för en broders ewiga wäl försaka en tillfällig njutning, en frihet, som du eljest älskar,